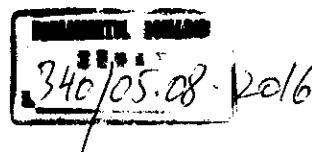
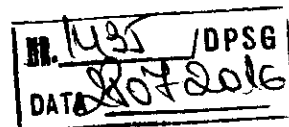

GVERNUL ROMÂNIEI
PRIMUL – MINISTRU

Domnule președinte,

În conformitate cu prevederile art. 111 alin. (1) din Constituție, Guvernul României formulează următorul

PUNCT DE VEDERE

referitor la *propunerea legislativă pentru modificarea Legii nr. 134/2010 privind Codul de procedură civilă*, inițiată de doamna senator PNL Anca-Daniela Boagiu împreună cu un grup de parlamentari PSD, PNL, independenți (**Bp.162/2016**).

I. Principalele reglementări

Inițiativa legislativă are ca obiect de reglementare completarea art. 999 din *Legea nr. 134/2010 privind Codul de procedură civilă, republicată, cu modificările ulterioare*, cu un alineat nou, **alin. (5)**, potrivit căruia „Ordonanța președințială care are ca obiect cererea de integrare în domiciliul comun al soției sau soțului, cu sau fără copii, va fi dată în termen de maxim 2 zile lucrătoare de la data cererii depuse în instanță”.

Potrivit *Expunerii de motive*, modificarea vizează „motive umanitare, persoana alungată din domiciliul comun putând fi în situația de a nu avea rude, cunoștințe sau posibilități financiare care să îi permită locuirea în condiții decente până la pronunțarea unei ordonanțe președințiale care are ca obiect cererea de reintegrare în domiciliul comun”.

II. Observații

1. Cu privire la soluția legislativă propusă, arătăm cu titlu preliminar că, în opinia noastră, se impune reanalizarea principală a necesității și oportunității promovării unei reglementări speciale în ceea ce privește termenul de pronunțare a ordonanței președințiale într-o situație particulară (reintegrarea soțului/soției în domiciliul comun) – inclusiv în considerarea lipsei unei analize de impact a aplicării, de altfel pentru un termen relativ scurt, a ordonanței președințiale în noua configurație procedurală conferită de *Noul Cod de procedură civilă (NCPC)*, care să conducă la concluzia neasimilării/ineficienței practice a reglementării *de lege lata*, –, în continuare fiind formulate unele observații de principiu, dar și punctuale referitoare la soluția normativă supusă analizei.

NCPC constituie expresia unui efort susținut, desfășurat pe parcursul mai multor ani, în vederea creării în materie civilă a unui cadru legislativ modern care să răspundă pe deplin imperativelor funcționării unei justiții moderne, adaptate așteptărilor sociale, precum și creșterii calității acestui serviciu public, reprezentând un punct de cotitură în reforma instituțiilor dreptului și a justiției din România, venind și în întâmpinarea cerințelor Comisiei Europene în cadrul Mecanismului de cooperare și verificare. Dispozițiile *Legii nr. 134/2010* au urmărit să asigure accesul justițiabililor la mijloace și forme procedurale mai simple și accesibile și accelerarea procedurii, inclusiv în faza executării silite. În egală măsură, *Legea nr. 134/2010* a urmărit să pună accent pe dimensiunea preventivă a normelor sale, răspunzând și exigențelor de previzibilitate a procedurilor judiciare decurgând din *Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale* și, implicit, din cele statuate în jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului.

Data fiind preocuparea esențială de asigurare a celerității soluționării cauzelor, concomitent cu îmbunătățirea calității actului de justiție, soluțiile legislative consacrate de *Legea nr. 134/2010* urmăresc să răspundă atât în mod direct, cât și prin efectele preconizate, acestui imperativ, indiferent că este vorba despre resistemizarea etapelor procesului civil în așa fel încât să conducă la un dialog judiciar, în termeni clari și onești, de simplificarea formelor procedurale ori modificarea competenței materiale a instanțelor judecătorești, odată cu reșezarea sistemului căilor de atac sau, în fine, de măsuri de natură să ducă la responsabilizarea părților din proces.

NCPC a reformat și resistemizat substanțial materia procedurilor speciale, instituind unele proceduri speciale noi (cum sunt procedura cu privire la cererile de valoare redusă sau procedura evacuării din imobilele deținute sau ocupate fără drept), codificând unele proceduri care făceau obiectul unor reglementări speciale, cum sunt procedura de declarare a morții sau procedura

ordonanței de plată sau îmbunătățind reglementarea cuprinsă în vechiul Cod de procedură civilă, cum este cazul procedurii ordonanței președințiale.

2. Cu referire la procedura ordonanței președințiale, în doctrină s-a arătat că importanța instituției decurge din natura măsurilor ce pot fi luate de judecător, dar și din eficiența deosebită a procedurii instituite. Într-adevăr, legea a creat un mijloc procedural rapid și lipsit de formalism pentru luarea unor măsuri provizorii în cazuri ce reclamă urgență. Scopul ordonanței este acela de a evita pierderea unui drept care s-ar păgubi prin întârziere, de a preveni o daună iminentă ce nu s-ar putea repara și de a înlătura eventuale piedici ivite în cursul executării silite. Este evident că asemenea măsuri și o intervenție atât de promptă a justiției nu se pot realiza în cadrul procedurii de drept comun, ci numai în condițiile unei proceduri suplă și operative. Rolul ordonanței președințiale nu a scăzut în epoca care s-a scurs de la reglementarea acestei instituții procesuale, ci, dimpotrivă, s-a amplificat continuu, având o aplicare în cele mai varii materii și, în prezent, instituția menținându-și valențele sale preventive.

Datorită utilității sale practice, ordonanța președințială se înfățișează în prezent ca una din instituțiile judiciare la care cetățenii recurg în mod frecvent și în cele mai diferite materii. S-a mai arătat că adeseori ordonanța președințială este folosită în materie locativă, în materia raporturilor de vecinătate, pentru luarea unor măsuri provizorii pe timpul procesului de divorț, în litigiile dintre profesioniști și în cele privitoare la apărarea dreptului de proprietate intelectuală¹.

În mod tradițional, ordonanța președințială a fost guvernată de norme de procedură adaptabile cu ușurință diverselor cazuri ivite în practică, care să permită clarificarea, de urgență, dar, ca regulă, în mod provizoriu, a situațiilor juridice litigioase. Și reglementările *NCPC* dedicate materiei ordonanței președințiale cuprind o serie de norme procedurale menite să asigure celeritatea² procedurii:

- părțile sunt citate conform normelor privind citarea în procesele urgente [art. 999 alin. (1) teza I *NCPC*];

¹ A se vedea I. Leș, *Noul Cod de procedură civilă: comentariu pe articole*, Ed. C.H. Beck, București, 2013, pp. 1263-1264.

² Amintim, în context, și unele dintre dispozițiile vechiului Cod de procedură civilă menite să confere celeritate procedurii:

- ordonanța președințială putea fi dată și fără citarea părților și chiar atunci când exista judecată asupra fondului; judecata se făcea de urgență și cu precădere; pronunțarea se putea amâna cu cel mult 24 de ore, iar motivarea ordonanței se făcea în cel mult 48 de ore de la pronunțare (art. 581 alin. 3 din vechiul Cod de procedură civilă);

- ordonanța era vremelnică și executorie; instanța putea hotărî ca executarea să se facă fără somație sau fără trecerea unui termen (art. 581 alin. 4 din vechiul Cod de procedură civilă);

- ordonanța era supusă recursului în termen de 5 zile de la pronunțare, dacă s-a dat cu citarea părților, și de la comunicare, dacă s-a dat fără citarea lor; recursul se judeca de urgență și cu precădere, cu citarea părților; dispozițiile art. 581 alin. 3 din vechiul Cod de procedură civilă referitoare la amânarea pronunțării și motivarea ordonanței erau aplicabile și în recurs (art. 582 alin. 1 și 3 din vechiul Cod de procedură civilă).

- întâmpinarea nu este obligatorie [art. 999 alin. (1) teza a II-a *NCPC*];
- ordonanța poate fi dată și fără citarea părților [art. 999 alin. (2) teza I *NCPC*];
- în caz de urgență deosebită, ordonanța poate fi dată chiar în aceeași zi, instanța pronunțându-se asupra măsurii solicitate pe baza cererii și actelor depuse, fără concluziile părților [art. 999 alin. (2) teza a II-a *NCPC*];
- judecata se face de urgență și cu precădere, nefiind admisibile probele a căror administrare necesită un timp mai îndelungat [art. 999 alin. (3) teza I *NCPC*];
- dispozițiile privind cercetarea procesului nu sunt aplicabile [art. 999 alin. (3) teza a II-a *NCPC*];
- pronunțarea se poate amâna cu cel mult 24 de ore, iar motivarea ordonanței se face în cel mult 48 de ore de la pronunțare [art. 999 alin. (4) *NCPC*];
- ordonanța este supusă numai apelului/recursului în termen de 5 zile [art. 1.000 alin. (1) și alin. (4) *NCPC*];
- ordonanța este executorie [art. 997 alin. (2) teza I *NCPC*];
- instanța poate hotărî ca executarea să se facă fără somație sau fără trecerea unui termen [art. 997 alin. (3) *NCPC*];
- instanța poate suspenda executarea până la judecarea apelului, dar numai cu plata unei cauțiuni al cărei quantum se va stabili de către aceasta [art. 1.000 alin. (2) *NCPC*].

Așadar, pe temeiul reglementării *de lege lata*, în caz de urgență deosebită, instanța competentă poate să dea ordonanța președințială chiar în aceeași zi, pronunțându-se asupra măsurii solicitate pe baza cererii și actelor depuse, fără concluziile părților – chestiunea aplicării acestei norme speciale rămânând la suverana apreciere a instanței competente.

Așa fiind, concepția de ansamblu a instituției ordonanței președințiale are ca deziderat soluționarea, de regulă în mod provizoriu, dar cu celeritate sporită, a situațiilor juridice litigioase.

Totodată, învederăm că normele de procedură de drept comun care configurează instituția ordonanței președințiale asigură o necesară și suficientă flexibilitate a cadrului reglementar în materie, dovadă fiind atât variata practică judiciară decurgând din aplicarea acestei proceduri în materii diverse, cât și apetența normativă de a se recurge la aplicarea procedurii ordonanței președințiale în diverse domenii de drept.

Precizăm că norma juridică trebuie să aibă un anumit caracter de generalitate, pentru că trebuie să răspundă unei diversități cât mai mari de situații practice, fără, însă, ca fiecare caz particular să fie abordat distinct la nivel normativ. Normele procedurale în materia ordonanței președințiale (atât cele cuprinse în vechiul Cod de procedură civilă, cât și cele ale *NCPC*) au fost gândite să răspundă adaptat unor spețe cât mai variate. Din acest punct de vedere, cum s-a arătat, procedura ordonanței președințiale este acoperitoare pentru o multitudine de cazuri în care părțile apelează la instanță pentru

obținerea, cu celeritate și în baza unei proceduri facile și flexibile, a unor măsuri urgente.

3. Ca aplicație a dispozițiilor de principiu privitoare la ordonanța președințială, art. 920 *NCPC* prevede, pentru o ipoteză particulară (cea a divorțului), că instanța poate lua, pe tot timpul procesului, prin ordonanță președințială, măsuri provizorii vizând, între altele, folosirea locuinței familiei.

În doctrină, s-a arătat că, deși calea procedurală prevăzută este ordonanța președințială, atunci când obiectul acesteia intră în categoria celor prevăzute de art. 920 *NCPC*, instanța trebuie să verifice doar îndeplinirea cumulativă a două condiții de admisibilitate: vremelnicia și neprejudicarea fondului. Aceasta, deoarece, din interpretarea textului art. 920 *NCPC* rezultă că, în această materie, condiția urgenței este prezumată de legiuitor. S-a mai învederat că aceste măsuri pot fi luate pe cale de ordonanță președințială și în condiții derogatorii de la dreptul comun în materie, numai în timpul procesului de divorț. Aceasta presupune că, spre deosebire de dreptul comun (unde cererea de ordonanță președințială nu este condiționată de existența procesului asupra fondului), norma specială impune ca procesul de divorț să fie declanșat. Numai în aceste condiții nu este necesară dovedirea urgenței, ca o condiție de admisibilitate a ordonanței președințiale. Aceasta nu înseamnă că nu s-ar putea sesiza instanța cu o cerere, pe cale de ordonanță președințială (având ca obiect luarea unor măsuri provizorii, între care și cea referitoare la folosirea locuinței familiei), mai înainte de declanșarea procesului de divorț. Numai că, într-o astfel de ipoteză, vor fi aplicabile dispozițiile art. 997-1.002 *NCPC*, fapt ce presupune și dovedirea urgenței (nemaifiind prezumată, ca în cazul normei speciale de la art. 920 din același cod), ca o condiție de admisibilitate, cumulativă cu condiția vremelniciei și cu cea a neprejudicării fondului³.

În jurisprudență, s-a reținut că, în cazul în care un soț a fost izgonit fără drept din locuința comună, cererea de reintegrare prezintă urgență, deoarece orice întârziere în luarea măsurii solicitate s-ar reflecta negativ asupra dreptului pe care îl are de a folosi acel spațiu locativ și bunurile ce se află în el⁴. Tot astfel, în practica judiciară s-a mai reținut că se justifică cererea reclamantului care, deși în divorț cu soția sa, solicită reintegrarea în spațiu, ce constituie domiciliul comun al soților, pe cale de ordonanță președințială și că urgența măsurii prevăzute de dispozițiile art. 581 din vechiul Cod de procedură civilă

³ A se vedea G. Răducan, în G. Boroș (coord.), *Noul Cod de procedură civilă: comentariu pe articole*, vol. II, Ed. Hamangiu, 2013, p. 446, inclusiv jurisprudența și doctrina acolo citate.

⁴ A se vedea Tribunalul Suprem, secția civilă, decizia nr. 450/1981, în *Culegere de decizii pe anul 1981*, p. 243 și Tribunalul București, secția a IV-a civilă, decizia nr. 1329/1991, în *Culegere de practică judiciară în materie civilă pe anul 1991*, p. 178, nr. 198, apud G. Boroș, O. Spineanu-Matei, *Codul de procedură civilă adnotat*, ed. a III-a, Ed. Hamangiu, București, 2011, p. 855; tot în sensul că cererea unui soț de a fi reintegrat în domiciliul conjugal, din care a fost alungat, întrunește condițiile prevăzute de lege pentru a solicita ca reintegrarea să fie dispusă pe cale de ordonanță președințială, a se vedea Tribunalul Suprem, secția civilă, decizia nr. 2648/1973, în *Revista Română de Drept* nr. 9/1974, p. 65, apud G. Boroș, O. Spineanu-Matei, *op. cit.*, p. 892.

constă în aceea că reclamantul nu are o altă locuință, măsura vremelnică de reintegrare în spațiu fiind necesară până la soluționarea acțiunii de divorț⁵.

Pe de altă parte, tot în practica judiciară s-a reținut că, prin ordonanță președințială, se poate dispune și evacuarea vremelnică din locuința comună a soțului care, prin acte de violență, pune în pericol sănătatea sau chiar viața celuilalt soț⁶. Or, într-o asemenea ipoteză, ca și în alte posibile ipoteze care implică o urgență deosebită, în lipsa unei reglementări de excepție, urmează a-și găsi aplicare dispozițiile dreptului comun în materie, suficiente în opinia noastră pentru o aplicare adecvată fiecărei situații de fapt ivite în practică.

4. Ca expresie a preocupării legiuitorului pentru protejarea relațiilor de familie, în peisajul legislativ în vigoare există și o lege specială, dedicată reglementării unor situații particulare cu un anumit grad de repetabilitate în viața socială, care au loc în familie, fie că aceasta are la bază căsătoria, fie că vorbim despre relații de familie în afara căsătoriei și care au justificat o astfel de reglementare cu caracter special. *Legea nr.217/2003 pentru prevenirea și combaterea violenței în familie, republicată, cu modificările și completările ulterioare*, prevede anumite mijloace specifice de intervenție pentru situații în care desfășurarea normală a raporturilor între membrii familiei este perturbată. Ordinul de protecție, care se dispune de instanță atunci când viața, integritatea fizică sau psihică ori libertatea sunt puse în pericol de un alt membru al familiei reprezintă, în fapt, tocmai o aplicație a ordonanței președințiale în materia specială a raporturilor de familie.

Prin urmare, dacă este vorba despre intervenția judiciară, în scopul prevenirii și combaterii violenței în familie, instituția specifică aplicabilă este ordinul de protecție. Potrivit dispozițiilor art. 23 alin. (1) lit. b) din *Legea nr. 217/2003*, persoana a cărei viață, integritate fizică sau psihică ori libertate este pusă în pericol printr-un act de violență din partea unui membru al familiei poate solicita instanței ca, în scopul înlăturării stării de pericol, să emită un ordin de protecție, prin care să se dispună, cu caracter provizoriu, reintegrarea victimei și, după caz, a copiilor în locuința familiei⁷. În considerarea necesității statuării de urgență de către instanța judecătorească, art. 27 alin. (1) teza I din *Legea nr. 217/2003* prevede că cererile pentru emiterea ordinului de protecție se judecă de urgență și, în orice situație, soluționarea acestora nu poate depăși un termen de 72 de ore de la depunerea cererii. Însă, în pofida textului anterior citat, legiuitorul special a consacrat [la art. 27 alin. (5) din *Legea nr. 217/2003*]

⁵ A se vedea Curtea de Apel Bacău, decizia civilă nr. 1003 din 4 octombrie 1995, în *Jurisprudența Curții de Apel Bacău 1995*, p. 91, *apud* M.M. Pivniceru, C. Moldovan, *Ordonanța președințială: practică judiciară*, Ed. Hamangiu, București, 2006, p. 26.

⁶ A se vedea Tribunalul județean Neamț, decizia nr. 404/1981, în *Revista Română de Drept* nr. 1/1982, p. 55, *apud* G. Boroi, O. Spineanu-Matei, *op. cit.*, p. 892.

⁷ În aceleași condiții se poate obține și evacuarea temporară a agresorului din locuința familiei, indiferent dacă acesta este titularul dreptului de proprietate [art. 23 alin. (1) lit. a) din *Legea nr. 217/2003*].

o aplicație particulară a normei de principiu cuprinse la art. 999 alin. (2) teza II-a *NCPC*, astfel că, în caz de urgență deosebită, instanța poate emite ordinul de protecție chiar în aceeași zi, pronunțându-se pe baza cererii și a actelor depuse, fără concluziile părților.

5. Având în vedere cele prezentate, stabilirea necondiționată a unui termen (maxim) inflexibil de 2 zile pentru soluționarea unui număr limitat de cereri de ordonanță președințială (textul propus urmând a fi aplicabil exclusiv în cazul cererilor având ca obiect reintegrarea soției/soțului în domiciliul comun) nu este de natură să răspundă varietății împrejurărilor de fapt și de drept proprii situațiilor litigioase ivite în practică, care pot face necesar un termen mai îndelungat pentru soluționarea temeinică și legală a cererii de ordonanță președințială.

În plus, precizăm că în doctrină s-a opinat că cererea de reintegrare a soțului în locuința comună nu trebuie admisă în mod automat, deoarece de multe ori pe această cale se încearcă numai preconstituirea unor probe în vederea procesului de divorț⁸.

Totodată, trebuie observat că, principial, termenele procedurale socotite pe zile se stabilesc și se calculează pe zile libere [art. 181 alin. (1) pct. 2 *NCPC*], iar prin inițiativa legislativă se propune instituirea unui termen socotit pe zile lucrătoare, fără a se stabili modul de calcul al acestui termen. De asemenea, textul propus nu clarifică dacă termenul de 2 zile "lucrătoare" include și termenul, prescurtat⁹, pentru motivarea ordonanței președințiale. Pe de altă parte, trebuie observată și natura, de recomandare - cu efectele cunoscute -, a termenului preconizat prin inițiativa legislativă.

Din perspectiva unei bune tehnici legislative, ținând seama de cvasi-generalitatea domeniului de aplicare a procedurii ordonanței președințiale – trăsătură în raport cu care, de altfel, apare ca nejustificată alegerea, din multitudinea de litigii soluționabile pe această cale procedurală [(caracterizată, prin ipoteză, de urgență) și care ar justifica poate, în egală măsură, consacrarea unor reglementări speciale similare] doar a celor vizând reintegrarea soțului/soției în domiciliul comun - instituirea unei norme, precum cea propusă prin inițiativa legislativă analizată, nu s-ar justifica să fie amplasată în cadrul unor reglementări sumare, cu caracter de principiu, cum sunt cele cuprinse la art. 997-1.002 *NCPC*.

Precizăm că legislația în vigoare răspunde în mod adecvat, adaptat situației practice avute în vedere de inițiatori, o nouă intervenție legislativă, în cadrul unui instrument procedural de generală aplicabilitate, fiind nu doar inoportună, dar și în dezacord cu regulile de tehnică legislativă care interzic

⁸ A se vedea V.M. Ciobanu, *Tratat teoretic și practic de procedură civilă*, vol. II, Ed. Național, București, 1997, p. 500, nota de subsol 55, inclusiv jurisprudența și doctrina acolo citate.

⁹ A se vedea dispozițiile art. 999 alin. (4) *NCPC*.

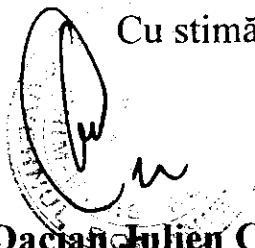
crearea de paralelisme legislative, cu atât mai mult cu cât demersul legislativ vizează amendarea unui act normativ cu caracter general (Codul de procedură civilă) pentru rezolvarea unor situații particulare care beneficiază, în bună măsură, de o reglementare specială corespunzătoare.

Totodată, anexăm și punctul de vedere al *Consiliului Superior al Magistraturii* transmis prin adresa nr.11262 din 1 iulie 2016.

III. Punctul de vedere al Guvernului

Având în vedere considerentele menționate la pct. II, **Guvernul nu susține adoptarea acestei propuneri legislative.**

Cu stimă,

Dacian Julien CIOLOȘ

Domnului senator Călin-Constantin-Anton Popescu-Tăriceanu
Președintele Senatului